

Literatura: Randa: Právo vlastnické, Praha 1889 (§ 3); Pražák: Rakouské právo ústavní, část I., Praha 1895; Klineberger: O obecním statku v Samosprávném obzoru XIV.; Fiedler: O obecním statku, Praha 1889; Schwarz: Výklad zákona obecního, Praha 1894, III. vyd.

Obce farní (evangelické).

I. Pojem.

Obec farní jest souhrn všech v určitém, místně ohraničeném obvodu bydlících evangelických věřících vyznání augsburského nebo helvetského neb obojího pod duchovní správou faráře. Jsou tedy farní obce vyznání augsburského, helvetského a farní obce augsburského i helvetského vyznání. Stávající farní obce jsou uznány za právně existující.

Změny v tomto ohraničení nastávají, nehledě k nahodilému rozejití se obce, zřízením nové farní obce neb odfařením a přifařením jednotlivých míst neb jich částí. Jedná-li se o přifaření pouze části určitého místa, mají všichni tamtéž bydlící evangeličtí vyznavači a jde-li o přifaření jednoho neb více míst — aspoň většina tam usedlých vyznavačů podati dotyčnou žádost výboru senioratnímu, který slyšev příslušná presbyteria předloží ji k rozhodnutí výboru superintendenčnímu. Takovou žádost může podati též presbyterium obce, leč nesmí býti rozhodnuto o odfaření nebo přifaření proti vůli většiny přifařených. Rozhodnutí má býti doručeno stranám, kterýmž přísluší právo odvolati se k nejvyšší církevní radě. Rozhodnutí nabyvší moci práva jest oznámiti zemské vládě.

II. Zřizování nových obcí.

Ku zřízení nové obce farní neb filialní jest nutno vykázati dostatečné prostředky ke krytí nákladů, bohoslužby a náboženského vyučování mládeže. Žádosti mají býti řízeny pořadem řádných instancí na vrchní církevní radu. Vrchní církevní rada má ve shodě se zemskou vládou založení obce buď schváliti neb s udáním důvodů odepřítí.

III. Obec mateřská.

Při farních obcích s obcemi filialními nazývá se ona část, ve které se nalezá sídlo farního úřadu, obcí mateřskou. Každá obec mateřská a každá obec filialní má ke správě svých zvláštních záležitostí zvoliti presbyterium a čítá-li více než 500 duší, obecní zastupitelstvo. O vzájemném poměru a o správě všeobecných záležitostí mají býti zřízeny stanovy. Pro příslušníky, kteří jsou od kostela příliš vzdáleni lze zřídit kazatelské stanice. K tomu jest potřebí souhlasu farářova a presbyteria jakož i příslušného seniora.

IV. Obce jež sestávají z příslušníků obou vyznání, jsou podrobeny církevní správě onoho vyznání, kterému byly při svém založení hledě ku vyznání většiny údů obce vrchní církevní radou podřízeny. V takových obcích mají býti všude zřízeny zvláštní stanovy.

Duchovní i světští údové presbyteria takové obce, kteří nenáležejí k vyznání církevní správy, které je obec podřízena, mohou býti sice členy senioratních a superintendenčních shromáždění, nikoli však dotyčných výborů a generální synody. Aby bylo zamezeno každému nátlaku, jest farář povinen dovoliti příslušníkům obce onoho vyznání, jemuž on sám nenáleží, aby daly vykonati úřední jednání duchovním svého vyznání a nesmí v takových případech odepřítí delegaci.

V. Práva a povinnosti příslušníků.

Každý evangelický věřící náleží oné farní obci, v jejímž obvodu má své řádné bydliště a v té má i s příslušností spojená práva a povinnosti.

Každá církevní obec poskytuje všem svým příslušníkům podíl na církevních úkonech, nárok na služby farářů, účastenství v ústavech a právech obce. Ona žádá ode všech svých příslušníků počestný, křesťanský život, zvláště účastenství při veřejných bohoslužbách a při slavnosti svatého přijímání, mír vzájemný, mír s jinověrci, poslušnost zákonů státních a věrnost císaři, podrobení se ustanovením církevní ústavy, úctu k duchovním i větským zástupcům obce a k jich rozhodnutím, přijetí na ně vložených obecních úřadů. Ona má právo požadovati příspěvky na udržování svého kostela a svých ústavů školních a dobročinných a je-li to nutno, má právo dovolávati se k vymáhání příspěvků politickou zemskou vládou schválených ochrany a pomoci světských úřadů.

Právo hlasovací přísluší oněm členům mužského pohlaví, kteří vyhoví církevním požadavkům, překročili 24. rok svého věku a tam, kde jsou nutny neb obvykly příspěvky na udržování (kostela), ti, kdo je aspoň za dvě poslední leta pravidelně zaplatili. Faráři, vikáři a definitivně ustanovení správcové školy a učitelé evangelických škol mají již vzhledem k svému úřadu právo hlasovací. Ohledně volitelnosti viz čl. «Presbyterium».

VI. Farář jest obcí povolaný nositel úřadu farního. On jest duchovním představeným obce a ve smyslu občanských zákonů přísluší jemu duchovní správa ohledně všech příslušníků jeho obvodu.

1. Práva a povinnosti.

Každý duchovní správce má se před svým potvrzením reversem vlastnoručně podepsaným a vrchní církevní radě předloženým zavázati, že úřad svůj věrně bude zastávati. Povinností farářovou jest především pečovati o to, aby pořádek, mír a práva obce byly zachovány. Jemu náleží jmenovitě: správa bohoslužby dle předpisů církevních, udílení svatých svátostí, opatrování církevních úkonů, vyučování konfirmandů, vyučování ve školách, správa duší, péče o zachování kázně kostelní, účastenství v chudinství; jakožto bezprostřednímu církevnímu představenému dozor nad učiteli, jmenovitě nad vyučováním náboženství; samostatné vedení matrik. Faráři přísluší dále péče o to, aby farní archiv řádně byl uschován a inventář o něm veden.

Působí-li v obci několik farářů, ustanoví se jeden z nich ku stálé správě úřadu farního a representaci jeho na venek. Farář může při jednotlivých výkonech úředních dáti se zastupovati osobami majícími zákonnou způsobilost, jest však při tom za řádné předsevzetí úkonů těchto zodpověden. Má-li farář dovolenou, musí sobě zřídit zástupce a oznámiti to presbyteriu. Zemře-li farář, je-li nemocen neb nepřítomen, pečuje presbyterium v souhlase se seniorem za zastoupení farářovo.

Příslušník obce farní může úřední výkon dáti předsevzítí farářem jiným jen se svolením faráře příslušného a zaplatí-li příslušné poplatky.

Faráři, kteří se stali ku službě nezpůsobilými, mohou dáti úřad svůj opatrovati zcela nebo z části vikáři.

Každý farář jest povinen, přistoupiti ku fondu vdov a sirotků své diecése, jakož i ku fondu neb ústavu pensijnímu. Faráři volí se doživotně.

2. Uprázdňení a obsazení úřadu farního.

Místo faráře se uprázdní: úmrtím, vzdáním se, jež vrchní církevní radou schváleno býti musí, vystoupením z církve, sesazením z úřadu na základě právoplatného nálezu disciplinárního. Po smrti farářově přísluší vdově a dětem 18. rok nepřekročivším požívání bytu, jakož i veškerých důchodů farářových po dobu 6 měsíců ode dne, kdy farář zemřel.

Obsazení uprázdněného úřadu farního děje se volbou. Zvoleného faráře pak potvrzuje vrchní církevní rada vyslechnuvši úřad politický. Jedná-li se o volbu cizince, jest potřebí schválení ministerstva vnitra. Slavnostní uvedení v úřad (instalace) přísluší senioru (§§ 27—37, 45, 46, 48 ústavy církve evang.).

Obce farní (katolické).

I. Pojem.

Obvod církevní rozpadá se na provincie, diecése, děkanství, vikariaty (arcipresbyteriáty) a farnosti.

Provincie jsou podřízeny vrchní správě arcibiskupů. Středem jich jest arcibiskupská katedrála (chrám metropolitní). Příslušnost zakládá se bydlištěm v diecési; má však pro platné zákony ohledně laiků jen nepatrný význam; za to však tím větší ohledně duchovenstva. Provincie pojímá jednu nebo více diecésí, jichž držitelé jeví se ve svém poměru k jich metropolitovi (arcibiskupovi) jako biskupové suffragani, jako představení diecésí však biskupy řádnými. Diecése z pravidla bývají nazývány dle názvu místa, v němž se nalézá biskupské sídlo. Jsou to církevní obvody správní, jichž střediskem a podmětem jest biskupská stolice a biskupský chrám (viz čl. Biskupové). Diecése dělí se na větší počet okresů, děkanství (vikariáty, arcipresbyteriáty), jež mají povahu správních obvodů, jich zřízení a vymezení zakládá se více méně na důvodech prospěšnosti (viz čl. Děkan). Nejmenší církevní obvody jsou fary t. j. církevní okrsky, které jsou obývány věřícími příslušnými k určitému kostelu (communitas fidelium). Zakládání a zřizování jich těsně souvisí s vývojem obročí.

1. Obce farní (parochiae) jsou dle obecného práva církevního správní obvody, v nichž pravomoc ohledně všech církevních úkolů přísluší faráři, vyjma ovšem práv biskupovi vyhrazených.

Ve příčině farních obcí platí tyto všeobecné zásady:

a) Farní obec zahrnuje v sobě všechny věřící, kteří v dotyčném obvodu bydlí (Quidquid est in parochia, est etiam de parochia). Náleží tedy k farnosti každý, kdo má v ní své bydliště (domicil); totéž platí i v případě quasidomicilu.

b) Příslušníkem farnosti jest dále každý, kdo má v ní pozemkové vlastnictví, vyjímaje řehole, které jsou ze svazku farního vyjmuty, a jinověrce.

c) Ve farním obvodu smí úkony duchovní předsebráti jen příslušný farář biskupem k tomu autorisovaný, kterýž však může každému v dotyčné diecési potvrzenému knězi výkon duchovních obřadů v jednotlivém případě dovoliti.

2. Platné právo.

Farní obec jest souhrn všech katolíků téhož ritu, bydlících ve farním okrese (§ 35 zák. ze dne 7. května 1874 č. 50 ř. z.). Rozhodným pro příslušenství k obci farní jest řádné bydliště, tedy místo, kde se kdo s tím, ať prokazatelným ať jen z okolností patrně vysvítajícím úmyslem usadil